

WWW.UNILIB.RS

Излази три
пут у месецу
на 1½ табаку
Преплата се
шаље напред
уредишћству.

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА НЈКОЛА ПОПОВИЋ.

САДРЖАЈ: Слово — Кад треба започети учење човека — Приредба на питање о пензији. — Још једна глч о стању нашега свештенства. — На знање Корешподенција.

С Л О В О *)

„Въ тѣхъ слѣжаше множество болащихъ, слѣпыхъ, хромыхъ, сѣхихъ чакущихъ движеніа воды.“
(Іоан. 5. 3.)

Пет преграда или тремова, који бејаху подигнути у Јерусалиму до купатила поред тако званих *овчих врата* — налачашу од прилике на наше општинске шпитаље или болнице у које примамо све из реда сиромашне болеснике да се лече од различних својих болести. Ми немамо нужде доказивати, да су узроци, који су их побудили људе да подижу овакве домове, били различите нужде и болести, којима је заражено било човештво готово од саздања света; да су за — олакшати свету — ове невоље и патње, — правителства и побожна друштва измишљавали и кроили сваког рода начине гледајући да пронађу и прокопају почетак и узрок болести, да опицају и уђу у траг за правцем и ходом сваке бољетице. Није нам за посао говорити ни о том, да ли су и у колико успели научни људи у својим проналасцима, да ли су много учинили олакшице страдањима и патњама људским, и допринели човешћу стварне користи

*) у недељу ослабленог.

својим хиљаду-годишњим лекарским опитима. Али то морамо рећи, да ни сва ова тако јака мудрост човечанска, па ни вековима упражњавано искуство, није још могло да пронађе ни оно опште начело болести, које нам тако просто казује наука хришћанска, и да ни једна вештина није нам могла казати тако поузданог сретства, као Јеванђеље, те да с тим олакша наше болести душевне, с којима у тесној вези стоје и болести телесне. А хришћанско вероучење показује нам просто и без икакве тешкоће општи извор свију болести, па још тако, да — сматрајући их као зло за чувствени наш састав, — оно опет научава нас како да извучемо из њих *добро* за духовну нашу природу да — сматрајући их као зло за чувствену нашу природу, оно опет с друге стране казује како да из њих извучемо корист за нашу духовну природу. Овде треба само умети користити се болестима које сналазе како нас саме тако и наше ближње.

По учењу хришћанском: грехомъ смърть ко вса чело-кѣки книде. (Рим. 5. 12.) а од тога времена од како је ушла, још није ни изашла из човешког рода. Премда је Спаситељ, смртју своју попралз смърть, опет зато човек како већ поста *смртним* кроз нарушење заповести божије, смрт неодступно обитава међу људма и пресрета свакога различним патњама и немоћима, којима постепено слаби телесни наш организам и цеди из њега живот до коначног разрушења. Општи дакле извор наших беда и невоља није ништа друго до грех: имиже кто согрѣшаетъ сими и мѣчитса, вели премудри (11. 17). Користољубље на прилику, рађајући у користољубцу растројство и неповерљивост према ближњему, често прати користољубца губитком сана и тиме му разрушава правилан ток пищекаренија. Од зависти опет рађа се жутица, запалење утробе, сухост, повреда цигерице; а по општем мњењу лекара, светске забаве, весеља, игре, насладе, рађају хиљадама различитих болести најопаснијих и најубиственних.

И ко није искусио, како штетно, како убиствено дејствују на нас болести? коме није познато, како није слободан од њих нико, а једино зато, што по изреку светог писма: „кси согрѣшиша и лишени сѣть слаки божїа.“ (Рим. 3. 23)? Па зато све болести почивају подједнако како на богатим, позлаћеним простиркама, тако и на слатним сиротињским постељама; јаук болесника чује се подједнако и учертогу велможе и у колебици сиромашка. Сувремена наука чисто не уме да знаје речи, с којима би определила назвање свакој за се бољетици; а међутим курталисати нас од сваке није измислила ни у пола средстава. И ножеве и тестере, и огањ и лед, и шећер и јад — све се то потрже на помоћ, а у ствари већина види око себе да се стичу са свих страна као око овче кѣпѣли, множество болашихз, хромышз, сѣхишз, изгледајућих на своје избављење.

Да, тешке су болести у опште, и смртноме није лако борити се с њима. Но хришћанин може опет из њих да извуче лепу корист ради душе своје, која му је тако драгоценна, да му није вајде од целога света кад би принуђен био ову изгубити.

Па зато, ако су телесне болести последице душевних грехова, то су оне добротворне за нас у том одношају, што помажу да се излечимо од болести душевних. О! како многи не греше, само зато, што у болести не могу да греше! Јер кад тело изнемогава од тешке и трајуће болести, то заједно с њим вену и тако рећи пресушују и страсти човекове. Јер ако по кад-кад души шкоди прекомерно здравље, одвлачећи често дух на клизав пут, — то се не да одрећи, да слабост тела не уздржава више пута дух, да не посрне по путу добра и поштења. И заиста оне, којих је судба положила на постељу, не одвлачи већ више на страну ни користољубље, ни сладострастије, ни честољубље, ни други који пороци. Равнодушни ка свему земаљском, они потпуно сазнају ништавност телесне своје природе, па зато

и не желе већ ништа од ово земаљске сујете, нити завидују коме, нити кога вређају. Све мисли и све жеље њихове усредсређене су на једној мисли и жељи — оздравити и провести остатак живота у покајању и у спокојном, здравом стању. Ево због чега су и сви велики подвижници и учитељи црквени нарочито изнуравали своје тело и доводили плоть скоју до изнеможења; јер су сазнали да — чим се више изнурава тело, тим више јача душа, а сазнавајући ово, старали су се да испросе од Бога нову снагу за даљи богоугодни живот, доказујући у самој ствари, аше књишнїи нашз челоуќкз тлћетз, обаче кнїтренїи обновлаетса по вса дни. (Д. кор. 4. 16)

Научимо се и ми, право извучити корист из оних болести, које нам се шаљу небом; а патећи од њих, постајемо се да пре свега принесемо искрено покајање о гресима нашима било ли то тајно у души својој или јавно пред свештенослужитељима нашим, па онда потражимо и другог споредног лека ако нам буде од потребе, за наше оздрављење. А користећи се здрављем, не заборављајмо наше болеснике, наше ближње, који пате од различних невоља. Нек се не чује међу нама онај страшни вапај данашњег јеванђелског болесника, који тридесет и осам година лежи поред купатила, а не нађе се ни једина душа да га узме и одне се у купатило кад треба, те да му тако помогне излечити се,“ већ напротив нека сваки погледа на дивну љубав сина божија, Спаситеља нашег, па нек притече у помоћ овим страдалцима и онда, кад ови не би смели или не би умели ни поискати његове помоћи. Јер тек тако ми можемо доказати да смо верни посљедници Исусови и да нам неће без користи проћи данашња прича јеванђелска.

Господи помози нам да лепше и боље умемо ићи трагом твојим, нарочито у делу милосрђа и човекољубља, сачим је тако обилат био твој живот међу људма. Амин.

Кад треба започети учити човека вери?

„Ми ћемо развијати умно и наравствено образовање у деци; до религије није нам стало.“ Овако је рекао пре некогвремена један млади педагог.

Ако нови педагог држи да нема толико знања о истинама св. вере, колико се изискује од правог учитеља религије, онда је то његово признање на свом месту. Смешно је учити ономе, што и сам незнаш. Или не, није само смешно, већ је и страшно: овде се говори о вечном спасењу или о вечној пропасти људи. У таквом случају, ако се пожелана цел не постигне или промаши, учитељи се строгој одговорности подвргавају. Горје глагољущимз лџкакоѳ добре и доброѳ лџкакоѳ а) По љубави хришћанској не може се желити, да се међу учитељима нађе таквих, *коиима*, по суду апостола, *треба запушити уста, будући све домове развраћају, учећи ономе не што треба*, ради (поганог) гадног добитка в) учити човека побожности није лак пос'о. Напротив лако може бити да се из једне крајности падне у другу т. ј. да се човек место побожности научи безбоштву, ако не речма, а оно примером. Један од искрених свештеника умирући говорио је: „Кад би ја знао, да треба тако строг одговор давати на страшном суду за своје парохијане, ја би волео до века чувати овце, него што би примио на се свештеничин.“ У том смислу наведене речи педагога врло су умесне.

Но ако он мисли: да се може човек као што ваља образовати умно и наравствено без вере; онда он вара и себе и друге. Где се може наћи светлост за ум, ако не у св. вери? Где су стална начела за живот, ако не у хришћанској науци. Француска је револуција фактично показала' да људи без св. вере постају зверови и секу своју браћу тако спокојно као и животињу. Из искуства знамо, да за

а) Тит. 5, 20.

в) Тит. 1. 11.

људе без вере није света ни породична срећа, ни грађански поредак, ни закони, ни правитељство, укратко рећи: за њих није ништа свето. Па зар и може бити другаче? Ко се не боји Господа Бога, у коме нема ни најмање страха божијег, зар тај може уважавати ма што на земљи? Он и самог себе не цени за више што-год од црва. Изучити веру, васпитан бити у духу св. вере, врло је нужно за свакога без разлике, јер се без ње не може човек усавршавати ни умно, ни нравствено. Без Бога ништа не помишљамо, и они, који не теже к' њему у правом смислу немогу живити ни по разуму ни по срцу. Образовати ум и срце, без религиозног васпитања, то је толико, колико замишљати нешто што у природи не постоји, а то је прави отров како за поједина лица тако и за друштва, па и за читаве народе. Друштва, која у својој средини држе педагоге атеисте (безбожне) једна су и жалосна. Тамо где је сва брига управљена не на то, да се човек колико је могуће приближи Богу, већ напротив на то, да се удали од њега и приљуби светским стварима, тамо се само може образовати човек страстан себичан, непостојан лукав и т. д. али не такав, који је створен по образу божијем. А да ли је такав човек достојан имена човечијег у правом смислу ове речи? Безбожје дави и убија дух човеков, а вера, само једна вера оживљава га и сједињава с Богом — источником живота. Нравствене поуке људске без вере су сувопарне, хладне, не сталне и изменљиве, као и све што је времено. Само вера проицава у срце човеково и побуђује га, да у свако доба жртвује све што има за добро. По овоме религиозно васпитање несме се (никако) нипошто после умног или нравственог васпитања започињати.

Неки веле: „Мисли о Богу и његовом одкровењу врло су високе за дете, јер је оно још слабо и неспособно, да их може разумети. По томе нека човек изучава Бога онда, кад му се ум развије.“

Но ти, који држе, да дете није кадро изучавати религију, не познају још своју душу ни њено одношење према вери. Јавно је казао један учитељ вере: „Душа је наша по природи хришћанка.“ Религија се започиње у човеку заједно са душом. Прво чувство, које се у срцу човековом пробуди, јесте: чувство религије. Прва осећања, која га, тако рећи, вежу за оца и матер јесу: појави религиозни. в) Развјајте та начела религије облагорођавајте то добро семе које је сам творац у срцу детињем посејао, и ви ћете имати децу паметну и добру. Истина да ум детињи не може усвајати истине вере тако, да би могло из њих повољне резултате изводити. Али у њему живи памтење и уображење са којима усваја начела вере. Разум је детињи слаб, но зато није помрачен предрасудама и страстима. По овоме вера се у његовим мислима представља у чистом и подпунном облику; јер се она не усваја толико умом, колико срцем. Само ће они, који имају срце чисто гледати Господа. Срце је детиње чисто, као огледало, мекано као восак, и лако прима науку о вери. Највећи учитељ људски, господ Исус, не само да је сматрао да деца могу примати истине св. вере, већ је напротив рек'о да је таквих царство небеско (Мат. 19, 14.)

Одлагати религиозно васпитање човека, значи подвргавати га највећим опасностима. Ништа није лакше, него покварити душу детињу, која је и онако врло проста и спо-

- в.) У љубави родитељској према деци оличена је љубав оца небесног према људма. По овоме прва осећања, која рађају у деци симпатију према оцу и матери, могу се назвати појавима религиозним у овоме смислу а) што та осећања природно располажу децу да љубе своје родитеље, који су их родили и који се о њима брину, па из тог (истог) узрока, та иста осећања побуђују децу, када почну изучавати свету веру да љубе и Бога — извор живота и највећег благодетеља, **ИЗ НЕГОЈЕ ВСАКО ОТЕЧЕСТВО НА НЕБЕСЌИХ И НА ЗЕМЛИ ИМЕНЋЕТСА** (Јев. 3, 15) б) што подвргавају децу светој власти родитеља, који су их по заповеди божјој и дужни упознати са њиховим одношењима према Богу, руководити их вечној животи.

собна да свашта прима. Дете не зна за хрђаве последице порока и заблуђења; оно не подозрева ни на кога и прима све без разлике спољне утицаје. По овоме, ако дете нема у себи страха божијег, може врло лако подлећи упливу зла. Ступајући у свет, оно се срета и с људма поквареним и предметима хрђавим. Шта ће га сачувати од пада, ако не посејане у њему истине св. вере и чувство смирења и побожности пред највишим суштаством? Ви не ћете видити у њему Јосифа, који се није дао навести на искушење; јер је Јосиф из детињства задахнут био љубављу према Богу, па је саблазну, кад га је искушавао, одговорио: како сотворю глаголз сей злыи и согрешѹ предз Богомз. д) Ни Јова, који у највећој несрећи умеде сачувати присуство духа и рећи: Буди има господне благословено ѿ нынѣ и до вѣка. Ако је човек у детињству научен побожности, па се у бурној младости и пода злу, али чим му ум почне сазревати, он ће одма одустати од лажног правца; јер ће га првоначелни утисци — слово божије победити, и он ће умети управљати собом. Па како ли ће се тада јавити у њему живот прекрасни, кога је до тада лакомишље ослабљавало? Но не очекувајте ничега подобног од оног несрећног младића, који од свог детињства ништа није слушао, ни учио о св. вери, него је изобилно обасипан био неваљалствима. Треба се дакле старати, да се у самом почетку у њежне душе усаде такве мисле, које су сугласне са чистим учењем хришћанским: иначе ће посејани кукољ (паламида) на добром земљишту израстити, и кад се стане сејати слово божије, може остати бесплодно, јер драгоцене клице небесне могу подављене бити коровом и трњем заблуђења и греха. У детињству, ако се човек не научи вери, доцније неће она имати верног и спасоносног дејства на душу. Неупозната у детињству душа са истинама вере, није ка-

дра, да се бори са безбожним мислима, и при првом сукобу пада. Да би проникнула, у највише истине, душа мора да иде по бодљикавим путовима сумњичења, и мора да се мучи над решењем питања радозналост ума. А кад би она од детињства побожно љубила предмете вере, онда би та љубав помогла уму, те би он задовољно решио своја питања и лако би нашао доказа за оно што срце верује; у историји човечанства и књизи природе и у устројству наше душе. Без тога, ум се мора борити са неизвесношћу, мора понаврати погрешке, које су одавно признате за погрешке, причињавати ране души, место да је лечи; а догађа се, да, кад се већ умори узалудно мучећи се пада у унијније, а да би се од ње ослободио предаје се на вољу чувственим весељама и ниским насладама. И тако с дана на дан душа све гора бива, док напослетку сасвим неподивља. Заиста жалосна слика!

посрбио

Милан А. Алексић,
богослов III. године.

Примедба

*На питање о пензији за свештенство. *)*

Биће скоро већ година дана, од како је био напечатан један одломак у „Душеполезном Четнику“, 1861 год. који садржи у себи нека саображења о уређењу пензионарног фонда за московско свештенство. Ми имамо тврде основе да можемо рећи, да је овај чланак изазвао на све

*) Ми дајемо места овој примедби у нашем листу једно зато, што у њој има много разлога, који могу припомоћи питању нашем односно фонда свештеничког, а друго и зато, да читаоци виде, како се и тамо код наше браће Руса који далеко боље стоје с приходима парохјалним него наше свештенство, осећа већ потреба да се осигурају удовице и сирочад свештеничка, па знајући ово, да неоклевамо са започетим фондом, већ да се свима силама побринемо за његово остварење.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

стране изјаснења и пријатна очекивања у кругу московског свештенства. Неки од његових чланова више су се пута обрађали к нама с питањем: оће л' бити већ једном то, што се тако давно очекује? Али у духовној књижевности споменути одломак, заједно са предложним у њему питањем, остао је готово неприметан. Сећам се да је само једно „православно обзрјеније,“ и то као узгред рекло неколико речи о њему, које су у осталом тако не јасне, да се из њи не да извести никакав тачан и јасан појам о погледу овог листа на вопросно питање, и на избрани пут ради решења његовог. Овај случај може послужити за нов доказ, које није већ једанпут говорено, да ли (т. ј. духовни) у свачему па и у претресању оваквих питања, која се по најближе тичу нас, и која могу бити успешно решена само узајамним силама целог нашег друштва, — не радимо у сагласију, нити општим силама, него све некако посебно и сваки за се, а овамо очекујемо, да се та питања, као што треба реше. Из овог узрока поред осталих, остала су неколико важних питања у духовним листовима, тек само питањима, а досад су их већ многи и заборавили. У осталом ми нисмо јошт изгубили наду да питање о пензији неће остати да небуде предмет општег претресања са стране московског свештенства, и да се више или мање на задовољство реши. Писмо, које је у овој књизи било напечатано од становника московске губерније, и које се тиче у право овога питања, дало нам је повода, да рекнемо јошт неколико речи ради објашњења овог дела.

Пре свега, осећамо потребу исказати нашу искрену благодарност писцу за његово сачуствије к овом питању: о пензији за свештенство. Писмо његово очевидно доказује, да се ми нисмо преварили, кад смо говорили, да ће ово питање обратити пажњу, не само једног свештенства него да ће се и из светског друштва наћи људи, који ће радо помагати и речма и делом, да се побољша, са

стране материјалне свештенство. Па тако и треба да буде по суштини самог дела. Живот и радња свештенства, стоји у најатешњој свези са животом и радиношћу самог друштва, оно служи не само цркви него и друштву; и служење његово са свима својим појединим радњама, треба да буде управљено на корист друштва. Што се већма ослободи свештенство од тешких старања о средствима за издржање себе и своје породице, што независније буде од сваких шkodљивих уплива тичућих се ціели његове, тиме ће чистије и успешније бити његово служење. Ко погледа на дело с праве тачке погледа, и види у свештенослужитељима оне, који свршавају тајне божије, учитеље христове вере и божанствених установа, тај не може бити равнодушан према питању о бољем осигурању свештенства. Ми смо убеђени, да ће діело о пензији за свештенство, кад се оно уреди, изазвати општа сачуствнија свију класа народа.

Но при свем том, ми можемо рећи, да ни смо у свему сагласни са поштованим писцем поменутог писма. Он не налази за добро, узимати ма и колико из касе црквене, ради састављања пензионарног фонда за свештенство. Но кад је код нас нађено за добро, да је лепо и праведно сабирати помоћ од цркава у корист бедних и сиротних хришћана, или на уређење болница, или кућа за странце и сиротињу, за православне ације палестинске, то ми заиста не знамо, зашто као неби било праведно и лепо давати од прихода московских цркава у корист, не неких страних лица, него московских свештено-служитеља, и њиових сирочади?! Жао нам је, што писац није оценио као што би требало, па ма и у кратко наше наводе о реченом сабирању помоћи из црквене касе. И грађанска и духовна власт признадоше ове основе да су на свом месту, и да су праведљиви, и потоме уредише особите касе (кутице) у црквама ради скупљања прилога у корист бедних људи, духовнога звања. Нико неће ни говорити против тога, да дру-

штво није обвезано помагати сваком могућем осигурању оних, који њему служе. Но ни у каквој другој форми није тако згодно ни удесно ово помагање, као нарочито у оној, коју смо ми показали. Истина, у цркви има и других потреба, на прилику оне, које писац показује. Али јошт од прастарих времена, једно од најзаконитијих и светијих црквених прихода било је то, да се они употребе на помоћ сиротиње и на олакшање стања сиротних црквено-служитеља. А при томе мера, коју смо ми определили за средство из црквених прихода, по самој маленкости својој, ни у каквом случају не може бити теретна за московске цркве, нити умалити средства њихова, која су преко нужна за подмирење других законитих потреба. Најпосле почем је код нас реч о заводу пензионарног фонда за свештенство, то одбацивши милостињу од цркава за ту цијел, требало би показати други, тако исти поуздани и значајни извор за уређење споменутог фонда зато, што без тога сами предрачун о пензији, неби био могућан. Поштовани писац реченога писма, није се потрудио да то изради; но ту се јошт рађа питање; да ли је то и могуће било учинити? — —

Па и при овом извору, и при другим условима, који су у предрачуну показати, ми не можемо савршено одбаци-ти од себе, а да се не постарамо за стални успех овог друштва, које мислимо уредити. Дјело које се предузима, заиста је важно, и уређује се не на десет, нити на двадесет година, него на свагда. У једно неће бити у томе, да се тек само за неко време даду средства за живот, која се могу при недостатку капитала у друштву, и сразмерно смањивати, па шта више и прекинути, него у томе, да се издају годишње пензије оним лицама, која су добила право на то, у сразмери, која је једанпут за свагда определена. Овде нити можеш смањити, а јошт горе не смеш прекинути издатак, јер би то било сасвим противно условима обстанка самог друштва.

За то, оно друштво, које се обећа да ће давати пензију својим члановима, треба да се напред добро размисли, и да измери своја средства, с којима је у стању владати. Ради овога ми би се могли позвати на многа подобна друштва у Енглеској, Француској и Германији, која су се ту установила с намером да издају пензију својим члановима, па су у течају времена морала прекинути своје биће зато, што нису била у стању да испуне своје обећање. Друштво пак, које ми предлажемо, достаточо ограђује се од такве опасности тиме, што ће постојано унашати повеће суме од црквених прихода, тиме, што неће дирати свој капитал, што има врло значајно његово увећање помоћу процената у току првих 10 година, и најпосле још и тиме, што ће за цело бар за првих 10-13 год. имати мање пензионера, него колико је поднесено по предрачуну, и потоме друштвени капитал мора више растити, него што се то обично на први поглед мисли. У том случају кад се пријави неколико пензионера преко одређенога броја, онда лица она која тиме руководе, узакони ће да се други уписују у овај број само онда, кад се у каже празно место редовних пензионера; а примање ово нек се свршава или по коцки, или по старешинству, или по томе, како је ко сиромашнији. На сваки случај ово правило да рекнем могло би бити примљено. Али то би за друштво била већ нека крајност, неког рода несрећа, која ако се само једанпут догоди, може значајно усколебати поверење чланова спрам друштва. Да би дакле избегли такове случајеве или бар најпосле, да би се они што ређе догађали — једном речи, да би друштво са успехом могло испунити своја обећања, ми држимо да је преко нужно — увећати наполак процента сабирање од московског свештенста, према ономе, што је већ одређено било, да се узима по један процент од суме свију парохјалних прихода, а сад се предлаже по 1 1/2 % тако, да н. пр. од 1000 руб. прихода, има свештеник платити у

друштву, не 10, него 15 руб.:, од 2000. — 30, а не 20 руб. Последице овог увећања у годишњем збиру од свештенства за друштво би ће ево какве: сваки годишњи унос од свештенства и црква даваће друштву 12.475 руб.:, кроз 10 год. са непрекидним уносима и годишњим процентима, дава ће од прилике 164.740 руб. а то је сума, која ће годишње доносити прихода 8.237 рубаља. Кад се додаду к овоме приходу уноси од свештенства и црква (12.473 р.), онда ће друштво сваке године имати на свом расположењу 20.711 руб. При оваквим средствима, друштво ће моћи не дирајући свој главни капитал, издавати пензију, не на 24, — као што је било пре, по пређашњим нашим рачунима, нека на 32 свештена лица, толико исто и ђакона, и 64-ри нижа клира (причетника.) Другим речма 128 породица пензионираних или умрлих свештно-црквено-служитеља московских, који су се лишили своих обичних прихода, и који су дослужили право на пензију, моћи ће оваким начином сваке године добијати средства за све преке потребе. Ми говоримо о *породицама* свештено-црквено-служитеља зато, што ове породице ми нарочито имамо овде у виду, и осигурање њихово, за нас је важно и прво на реду. По овоме у уставу друштва непреміено треба да буде узаконјено, да пензије мужева и отаца, прелазе у извесној сразмери, к њиховим удовицама и сирочадима. Шта више, ми смо јошт и у томе убеђени, да ће у течају времена, друштво имати средстава, да указује добро и оним удовицама и сирочадима москов: свештенства, којих мужеви и очеви нису добили право на пензију. Само се по себи разуме, да прве године радње своје, друштво неће издавати пензију на 32 свештена лица; овакови број пензионара, може се јавити тек доцније. Међутим друштвени ће капитал све више расти. Па ако у четвртој години своје радње, друштво буде имало да издаје подпуну пензију на 32 свештена лица, то

ће оно имати достаточних средстава да задовољи њихове потребе, — и потоме ће оно моћи сваке године трошити 20.160 рубаља (сума подпуне пензије од 32 лица) са спокојном увереношћу, да се његов готови (а не главни капитал неће умањавати, него увећавати тако, да ће кроз 15 год. од свог постанка, не рачунајући ту суму (20.160 р.) имати код себе готових новаца више од 55.000 рубаља. Ми велимо, да ће се овим начином моћи најверније остварити мисао, која је већ одавно достојна сачувања, да је прека потреба помоћи удовицама и сирочадима свештеничким. Најпосле ово средство, које засад препоручују за ту ствар, и које се састоји у приватним случајним прилозима, тешко ће моћи дати достаточна и стална средства за ту цијел. Може бити да се због тога тако мало јавља приложника и да су доде и због тога пожртвовања тако мала (досад је скупиљено 90 руб.)

(Наставиће се.)

О стању нашега свештенства.

(Наставак.)

Довде смо представили какве незгоде свештенство има прикупљајући своје новчане заслуге за свршавања свештенодіјства, а сад ћемо да видимо како се прибира тако звани бир — који прима свештенство што по реч у натури, а по варошима у новцу. Свештенство селско обично с јесени кад се рана прибере, купи бир и то овим начином: кола ако свои нема, то сам свештеник зађе од куће до куће те купи ту злоудну своју заслугу-бир, ако се деси домаћин код куће и боже помози, може што и бити, ако ли не, то домаћи изиђу на среду с тим: „Бога ми попо овде није тата или чика, ми без њи не знамо;“ те с тога свештеник мора ићи даље. Где нађе домаћина ту и прими ако се тревило, а где

не нађе није ништа ни било. Овим начином прође свештеник сво село, а једва трећину бира ако прикупи. Остало сад треба да тражи преко општине или полицајске власти, а кад знамо јошт из раније како се свештеницима од стране исте власти и другим приликама иде на олакшицу, то онда можемо исто тако ако не и горе и за овај случај рачунати. По случају кад свештеник са свим силама навали да му се бир прикупи па јошт ако је срећан те издјејствује препоруку капетанску на то, разуме се да то бива само онда ако је срећан бити у *благоволенју*. Онда у том случају свештеник се мора задовољити и са пабирцима, јечмом, зоби и т. д. па понегда и три литре у оку, само да се посао сврши. Ако пак у том случају намршти чело и примјети што му се така храна даје добија лаконичан одговор: „тако је дао Бог, ако хоћеш узми, ако не, ти чекај док боље роди.“ Или „од зла дужника и коза без јарета. — Сирома попа знајући даје тако у истини, и ако ту прилику пропусти, те не узме ма шта, тешко ће други пут и тако добити, задовољи се и пабирцима, само да пречисти рачун, и да види једном код себе своју заслугу. Свештеник пак који рачуна да су му парохијани дужни дати ту заслугу без да он иде к њима од куће до куће, као што о том и височајших наређења тма има предходно тражи да то учине, па пошто од тога не буде ништа, пошље кога у име своје по селу, који се или с празним колима, или с којеквким пабирцима врати кући не добивши ни од десетог бира. Овим начином прикупљање бира протеже се целу годину дана скоро, док у том не дође време да и други бир треба тражити. Ала ратос ти, и те заслуге и те вајде, кад се за њу мора човек целог века борити. Многи свештеници нарочито у оним годинама које не привате људе с храном као што треба, на молбу својих парохијана одложе купљење бира за идућу годину, ако му се и како може, јер људи навале нека стои попо до године ваљда ће дати Бог те ће боље

Сљедује додатак.

Попа нема куд, прилегне раменима и рекне: „добро браћо чекаћу ваљда ће се Бог смиловати те ће до године родити.“ — Јест ал до године исто тако, па понегда и горе, и више пута по две-три године у застопце неродне. Свештеници отлажући по молби људи купљење бира на родније године, на последку одпевају себи „вѣдетъ послѣднанъ лѣсть горшаа перкихъ.“ — Људи за време оскудни година задужили се до ушију, купујући рану. Сад или ће се одуживити овоме или ономе који је увреме глади приватно, — или ће враћати изузету рану у општински кош, — или ће напоследку исплаћивати толико годишњи бир свештенику? Да се замислити како је у том случају и људма и свештенику, и нико неби кадар био представити ту сензацију коју свештеник производи када долази пред кош да своју заслугу изузме. Изишло сво живо из куће голо и босо, па гледа на попу као на највећег душманина, а има и право, јер му последњи остатак односи онога, што ће га преранити, и живот му бједни одржати. Жалостни свештеник, који ће можда другог дана јавити се реченом дому своим пастирским гласом, каквом се одзиву има надати, кад у њему сматрају свога оличена душмана, који никаква осећања нема. На ово ће ду можда многи рећи: па зашто свештеник тако поступа са својом паством, зар се њему не може да коме баш сасвим и поклони ту заслугу нарочито који је сироме? Та свештеник, који је позват да у невољи тиѣши бједног, зар га он сам мора цвѣлити? Ова је примјетба заиста на свом месту и не треба нико да мисли да свештенство нема нуждног саучешћа у судби своје пастве; но треба се обазрети и на то, да ли треба и свештенику живити и какав је и његов материјални положај? Остављен на благодушнје света једва половину заслуге прикупи, остало пак ако и неће принуђен је поклонити па и опет кажу по неки „поп је цимрија и тврдица и куд год иде све само иште“ па јошт неки доста пута о трошку попе сладко се и на смеју: како

је н. п. неки попа случајно пао у воду, па неки који су се ту десили притрче му упомоћ, вичући дај попе руку, но поп никако не пружа зато, што није научио да даје. У неко зло доба дошла попадија те им примјетила да викну: нај попе руку, сироме попа би се утопио. Ето какве се без смислице по нашем народу шире и распростиру и то доста пути од људи, који су своим положајем позвати да у приликама упознају и обавешћавају свет у делима од веће важности по народ, а не у којекаквим безсмислицама. Ја мислим да нико живље учешћа у судби своји ближњи не може имати од свештенства које је једино у свима тужним и веселим приликама, с њим и како може и најтврђег срца човек у крајњој нужди свога ближњег равнодушан бити.

Јошт нам остаје да видимо како варошко свештенство добија бир? Та оно је бар срећно да не мора прибирати само ту своју заслугу. Њима се обично — ако нешто и мање — али бар у готовом новцу уз порез прикупља. Заиста према оваковом расположењу, бар свештеници варошки требало би да су спокојни, и да се немају на шта у овом погледу жалити. Но по несрећи и они мало боље у овом стоје, а то све кривицом општинске власти. Као да су се сви демони ставили противу свештенства. Попи то се пореза прикупи, које по већим варошима знао како иде; старешине општинске не обзирући се на правичност и ред, из све скупљене суме да данак и измире све суме издатка, па тек оно што претече позове свештенике и преда им говорећи: „то смо у име бира прикупили примите, остало кад прикупимо даће вам се.“ Те тако свештеници приме негда половину, негда три части, како се кад деси као да је милостиња. Овако измирење нема краја, нити има случаја да је свештенство нарочито београдско икаде једном подиуни бир наплатило. — Пре неког времена причаше београдски свештеници да су тада неки остатак бира од 10. година примили.

Ето дакле којим начином свештенство добија своју нај-

извеснију заслугу бир а, јошт и ко би могло описати све оне неприлике, у које свештенство долази прикупљајући бир и осталу заслугу своју.

Према оваком материјалном стању наших свештеника, — да се закључити, како они са стране моралне стоје, и каквог уважења могу стећи кад су за целог века осуђени да своју заслугу камче, у чему се до ада унижују, а то мора чинити, јер му треба и себе и породицу своју издржавати, и о будућности њиховом сам старати се. — Лишен свију средстава за умно своје развиће, и ширење знања, као што су књиге, научни листови, дружење с људима од виших знања — свештеник селски и оно мало што је ушколи учећи се прибавио, — не понављајући га ничим новим и свежијим, поборави — због шта се више пута и нађе узпари ако га донесе случај у круг људи, који су можда с њим једне или и мање науке, али јаче практике.

(Наставиће се.)

Историја хришћанске цркве.

(Наставак.)

Давати своје имање на поклон и на општу корист, није било наређено законом: то се чинило од добре воље и узајамне љубави међу првим хришћанима. По овоме превару своју нису могли сакрити од апостола просвећених Духом божјим. Па зато Петар и вели Ананија: „Ананија! зашто допусти сатани, да улие у срце твоје мисао да обманеш светога Духа и да затаиш један део од продатог имања? Зар имање није било твоје? Како си могао и помислити на таково дело? Ти са тим ниси слагао људе већ Бога.“ Тек што је апостол изговорио ове речи, Ананија падне мртав пред њега. Његово тело изнесу; на три сахата после тога дође жена Ананијева, Сапфира, но не знајући о том догађају. На питање Петрово о цени про-

датог имања, она је одговорила, — као што се договорила била с мужем „шта, ви сте се договорили кушати духа Господња? рекне Петар; ето улазе они, што су саранили мужа твог, да и тебе узму.“ И у исти тренут падне и Сапфира на земљу и испусти душу.

Тај пример божиег правосуђа застрашио је све. Сила божја непрестано се јављала у појавима и чудесима, која су чинили апостоли својим рукама. Болеснике изношаху на улицу и меташе их на постеље, да би бар сенка пролазећег Петра пала на поједног од њих, и од тога болни добијаху исцелење. Цео народ слављаше апостоле, и мноштво се људи присаједињаваше цркви.

Ово јако задиркиваше првосвештенике, који припадаху секти садукеејској. Они сад наново заповеде ухватити апостоле и затворити у тамницу. Но шта могу силе људске да учине против воље божие? Анђео отвори ноћу врата од тамнице, и рекне апостолима: „идите, и казујте народу у храму слово живота.“ Они се покораваше и долазаху у храм да уче народе.

Другог дана скупио се био Синедрион (највиши савет или главна судница), који се састојао из седамнаест чланова, изабраних из свештеника и најзнатнијих људи у Јерусалиму. Пошаљу сад одма у тамницу за апостоле; но како се зачуде чланови Синедриона, кад они који су послани били за апостоле, вративши се, казаше да је тамница празна. премда су врата затворена, и чувари стоје на својим местима! У то време дође неко и рекне: „они што сте их ви затворили у тамницу, стоје у храму и уче народ.“ Зачуђени првосвештеници пошаљу одма за апостоле, и ови су дошли. Тада проговоре првосвештеници: „Нисмо ли ми вама забранили да проповедате о Исусу, а ви сте напунили Јерусалим вашом науком и обете да навучете на нас крв тога човека?“

Апостоли су неустрашљиво одговарали: „Дужност је више покоравати се Богу, него људима. Бог је васкрсао Исус-

са, кога сте ви умртвили, обесивши Га на дрво. Њега је Бог својом десницом узвисио за началника и Спаситеља, да би привео Израјљане на покајање и да им да опроштење грехова. Сведоци смо му у овом ми и свети Дух, кога је Бог дао своим служитељима.“

Овај одговор тако је разљутио првосвештенике, да су хтели умртвити апостоле; но ту се нашао изненада њима бранилац, мудар и учен законоучитељ по имену Гамалиил, који је припадао секти фарисејској. Он је заповедио, да за кратко време изведу апостоле, и окренувши се члановима Синедриона, напоменуо им је, да су се у разна времена јављали у Јудеји људи, који су издавали себе за више што, и старали се да привуку к себи народ; но да су се обмане њихове увек одкривале, и предузимања њихова нису имала успеха. Па зато је он саветовао не предузимати ништа против апостола; „јер, говорио је он, ако је дело њихово људско, то ће оно само по себи пасти; а ако је од Бога, онда му ви не можете стати на пут; но пазите, да не постанете богопротивници.“

Чланови Синедриона усвоје од части овај савет, тим пре, што су се они бојали да ће раздражити народ, ако умртве апостоле, које је народ тада љубио. Они су одложили намеру своју да их предају казни, но заповеде да их жестоко бију; па после их одпусте, запретивши им опет да не говоре о Христу.

Но апостоли су се обрадовали, што су се удостоили страдати за име љубљеног учитеља свог, и продужавали су своје дело. Наскоро се један од верујућих у достоји и да буде први мученик христове цркве.

II.

Смрт првомученика Стефана.

Дјејан. Апостол. гл. VI. — VII.

Ми смо већ казали, да су верујући продавали имање своје, и новце предавали апостолима, који су из тога об-

штег имања издавали сваком, шта му је нужно било. Они су, заиста, у томе били врло правични, но тај је посао постајао труднији и замршенији према томе, како је растао број братства. Међу неким Елино-јевреима дигне се роптање, што се њиховим удовицама, по њиховом казивању, мало помоћи даје. Елино-јевреима називали су се они, који су се родили и живили у другим странама, и употребљавали грчко наречје, а по пореклу и вери били су Јудејци. Прави Јудејци гледали су на њи са неким презрењем, нарочито зато, што су се Елино-јевреји, при читању св. писма, користили грчким преводом, а нису га читали у јеврејском подлинику. Због тога се између Јудеја и Елино-јевреја издавна осећало непријатељство.

Кад су апостоли дознали о роптању Јелино-јевреја, сазову ученике, и предложе целом сабору да избере из своје средине седам људи, достојних поверења, па да се њима повери раздавање помоћи, како би се апостоли искључиво могли занимати проповедањем слова Божија. Сви одобре тај предлог и изберу из броја верујућих седам људи, који су као што имена њихова показују, били сви јелинског *) порекла. То су били: Стефан, Филип, Прохор, Никанор, Тимон, Пармен и Николај. Њих доведу пред апостоле, који, помоливши се Богу, положи на њих руке. Та лица названа су *ђаконима*; њима сад ставе у дужност да раздају милостињу; они су такође, као што ћемо даље видети, имали власт проповедати слово Божије и крестити оне, који су прелазили у веру: сви они бејаху људи праведни и постојани у вери.

Нарочито Стефан, муж пун вере и снаге, чињаше велика чудеса у народу, која су служила на распрострањење вере. Па и многи свештеници јудејски прелажаху у веру.

*) Јелини су управо Грци, но Јудеји су тим именом називали уопште све јазичнике.

То је друге іако срдило; у синагогама ницаху жестоке препирке о новој науци. Синагоге су биле молитвени домови, где су се сабирали људи ради молитве и ради слушања светог писма; оне су уједно биле и као заведења, где је обіашњаван закон божији. Синагога беіаше и у најмањим варошицама, а у Јерусалиму било их је до 500, међу којима су биле синагоге и за иностране Јудеіе, за Киринајце, Александријце, Јудеіе из мале Азије, Либертинце. *) У једној од ових синагога десила се беше она препирка са Стефаном, који је тако снажно бранио науку христову, да његови противници нису могли дати одпор мудрости и Духу, којим је он говорио. Немогавши дакле да га победе, они реше да га опањкају. Па зато нађу лажне сведоке, који подговоре да кажу, као да су они слушали, како је Стефан хулио на Мојсеја и на Бога. Ово іако озлоједи старешине, књижнике и народ, који се тврдо држаше свога закона. Стефана ухвате и поведу у Синедрион. „Ми смо слушали, говораху лажни сведоци, како је Стефан говорио да ће Исус Назорејац да разруши ово место и да промени обичаје, који је код нас Мојсеј увео.“

Сви обратe поглед на Стефана, но он беіаше спокојан. Њега је Дух божији укрепљавао и осветљавао светлошћу својом; сами чланови Синедриона, гледајући Стефана, видели су у лицу његовом лице анђелско.

— Јели то тако било? упита Стефана првосвештеник.

Стефан, уместо да се брани, причао је у одговору свом о божанственом управљању спасења Јудеја. Он је напоменуо благодeјања, учињена Израилћанима, споменуо је о обећању избраног народа из Египта, о закону даном на Синају и о непокорности Израилћана, који су заборавили Бога и убијали његове пророке.

(Наставиће се.)

*) Тако су се називали, као што се мисли, римски Јудеј, који су ослобођени робства.

На знање.

Јављамо поштованим читаоцима нашег листа, да је већ поступила у штампу књига „Чини благословенија“ коју издаје Василије Николајевић свеш. из Голубинца, и о којој смо ми у своје време говорили у нашем листу и препоручивали је свештенству и монашеству у опште. Доста знатан број свештених лица одазваше нам се на првашњи наш оглас с изјавом: да им књигу оправимо кад буде готова, а они ће новце послати кад књигу приме. Но ми смо се више пута и у јавности жалили, како је то тешко и ради рачуноводства, а и ради самог писца, да толике људе кредитира и да тек по испраћеним књигама изчекује новце; па и овом приликом наспомњемо својим пријатељима и познаницима да се не љуте, што им такве наруџбине примити не можемо, већ нека ускоре с предплатом, ако желе да ту лепу и за многе свештене потребе веома удешену књигу добију. А да ће се сваком књига по оправљеној предплати до места доставити, ми јамчимо.

Тако исто молимо и оне, који може бити сад први пут чују о тој књизи, а желили би имати је, да ускоре с предплатом, како би се изранје знало, колико комада да се штампа. Ка овоме ми би и то рекли, да не би погрешили свештеници, кад би и по два комада те књиге за своју цркву набавили. То је књига *црквенска*, па би се нашло људи који би је одкупили, ако баш не би се могла она на рачун црквенске касе узети. А цена је само 6. цв. па и то с повезом и доставком до места. Новце треба оправити издавачу књиге или овом уредништву.

Умољавају се г. г. уписници „Пастира“ прошле године да нам оправе дуг, који нам дугују; јер ћемо принуђени бити нарочито неке скупљаче, који су као што чујемо од многих новце још од вајкада поузимали а нама не шаљу, — такве јавности предати.

Уредниш. „Пастира.“

КОРЕШПОДЕНЦИЈА.

Г. Проти Нег. Ваших 17 талира за 17 комада књига „Чини благословенија“ примили смо.

Г. Калониуму Ђ. Књиге за које сте нам оправили новце, тек су сад изашле. Ово дана добићете их.

Уредник.